

Sangen og den åndelige situasjon
Dag Risdal - "Hyrdekallet i kristen sang og musikk"

«Flytt ikke det gamle grenseskjell som dine fedre har salt» ([Ordsp. 22,28](#)).

Det er er neppe tvil om at sang og musikk er et symptom på den åndelige situasjon til enhver tid, og gir et speilbilde av denne. Derfor gir den sang som benyttes i kristne forsamlinger et bilde av den åndelige situasjon. Det er derfor av stor betydning å understreke sammenhengen mellom Ordets forkynnelse og sangen. Hvis vi ønsker å finne en rettesnor for sang og musikk, bør vi undersøke hva de troende mente i vekkelsestider, da Guds ord slo igjennom med kraft og åndsmakt. Da ble en ribbet for alt. En sto fortapt for Guds åsyn.

Men så fikk en gjennom evangeliet åpenbaret frelsen i Jesus Kristus. En fikk gjennom Ordets forkynnelse høre om Guds lam som bar verdens synd. Da ble synden motbydelig og frelsen i Kristus ble herlig og stor. Samvittigheten ble satt fri ved troen på Jesus. Det er gripende og oppbyggelig å lese om de store vekkelser opp gjennom kirkehistorien.

I slike tider ble vekkelsens sanger født i hjertet. Og de svarte til det som en opplevde i samvittigheten, både av dom og frelse, av anfektelse og evangelisk frigjøring. Når så mange av vekkelsens sanger fra eldre tider har slik en åndelig dybde - hva tekstinnholdet angår - har det sammenheng med den åndsmakt som var i forkynnelsen. Melodien var det også tyngde i fordi den skulle være teksten underlagt.

Vi vil i det følgende betrakte noen vers fra en sang av Carl Bang (Sangboken, nr. 188). Innholdet i sangen kan bare forståes av dem som er frelst og gjenfødt ved troen på Jesus.

Det ser vi klart i vers 1: «Det blir sunget en sang av enfoldige små, De forstandige vil ikke høre derpå. Den blir sunget i dag, som de sang den i går. Det er sangen som lærdommen ikke forstår».	Vers 2 handler om loven: «Den ble skrevet i himlen før jorden ble skapt, Den gav Adam et håp dengang slekten gikk tapt. Gjennom Sinais torden og luende ild Ble den hørt som en regnbyges susen så mild».	I vers 5 ser vi at det er bare de gjenfødte (Jesu brud) som kan synge denne sang: «Det er brudgommens sang båret frem av hans brud. Den er enkel som barnet, sannferdig som Gud. Har du lært den på jorden - og fikk du den kjær, Skal du synge den evig med himelens hær».
Det evangeliske budskap kommer klart frem i vers 3: «Det er sangen om blodet - Guds evige pakt - Om det hellige offer han selv har fullbrakt. Det er sangen om blodet, den kostbare pris, Som alene kan åpne et stengt paradys».	I vers 4 ser vi hvordan den virkelige sang er «født» - under anfektelsens synspunkt: «Den er født under smerte, i sykdom og strid. Den har levet tross kamp i århundreders tid. Den er sunget i ensomhet, sunget i kor. Og den synges - tross hån - over hele vår jord».	

Gjennom dette eksemplet ser vi at den ekte sang kommer som en følge av en klar forkynnelse av Guds ord, gjennom lov og evangelium. Da skjer det en gjenfødelse i hjertet. Og da blir sangen «født under smerte».

I store trekk må en derfor kunne si at de forskjellige åndelige strømdrag opp gjennom tidene - og den forkynnelse som er fremkommet av disse - har satt preg på de sanger som er blitt til.

Hvis vi i lys av dette skulle gjøre et forsøk på å analysere situasjonen i dag, kan vi grunde på 2. Mos. 1,8: «*Da kom det en ny konge over Egypten, som ikke visste noe om Josef*». La oss kort peke på noen tendenser i etterkrigstiden:

1) Ytre velstand

Etter siste krig fikk vi en generasjon av unge som var mye opptatt med å bygge opp igjen landet vårt materielt og økonomisk. Denne mellom-generasjonen har utvilsomt betydd mye for den materielle fremgang, men har ikke alltid hatt tilsvarende syn for de åndelige rikdommer. Vi må vel innrømme at vi som kristengenerasjon er preget av åndelig sløvhed og har ikke lenger et våkent, myndig lekfolk som tidligere.

2) Lærelikegyldighet

Ifølge professor Carl Fr. Wisløff (forelesning i kirkehistorie) er noe av det som særpreger tiden etter krigen at vårt kristenfolk i stor utstrekning er blitt likegyldige i bibelske lærespørsmål. Innen det bekjennende kristenfolk inntraff det en forandring i tankegang, holdning og innstilling i løpet av 1950-årene. Muligens har dette sammenheng med debatten etter Ole Hallesbys radiotale i 1953. Her sa han klart fra - ut fra Guds ord - om den evige fortapeise for dem som ikke vil tro på Jesus Kristus. Og det ble som kjent en meget sterk reaksjon på denne talen fra mange hold (også teologisk). Dette har uten tvil satt dype spor i den etterfølgende tid.

Det ble mindre syn for Bibelens autoritet som Guds ord. Grunnholdningen i folket ble etter hvert mere relativistisk. Det ble ikke lenger faste normer for tro, lære og liv - ut fra Den Hellige Skrift. Grunnholdningen kan karakteriseres på denne måten: «**Når det som er absolutt blir gjort relativt, og det relative gjøres absolutt, så flyter alt**» .

Men denne holdning begynte å bre seg langt inn i det bekjennende kristenfolk. Resultatet uteble ikke. Det ble ikke lenger den absolutte tillit til Bibelen og dens grunnsannheter. Heller ikke ble det den absolutte troskap mot «barnelærdommen» etter Luthers lille katekisme.

3) Sekularisering - materialisme

«Vår generasjon er blitt programmert med det synlige for øye» (Kristoffer Fjelde). Vi merker en tiltagende verdsliggjøring på mange områder i dag. Det skjer en avkristning innen vårt folk som helhet. (.....)

4) Oppløsning av den åndelige tradisjon

I Dom. 2,10 f. kan vi lese: «*og da hele denne slekt var samlet til sine fedre, og det etter dem var vokset opp en annen slekt, som ikke kjente Herren, og heller ikke de gjerninger han hadde gjort for Israel, da gjorde Israels barn det som var ondt i Herrens øyne, og dyrket Ba'alene*».

Når vi som kristne blir verdsliggjort, blir vi mindre opptatt av å kjempe for at den åndelige arv må føres videre til den nye generasjon. Og det er et uhyggelig trekk i det åndelige bilde i dag at det skjer en undergravning av den kristne arv, en oppløsning av vår åndelige tradisjon og en forarming av de kulturelle verdier vi har mottatt fra fedrene. (.....)

5) Den «moderne», kristne sang og musikk :

Når åndsklimaet forandrer seg, vil dette ikke minst komme til uttrykk gjennom sang og musikk. Jeg er urolig for at det egentlig er materialismen som har slått igjennom - også i sang og musikk -likesom på andre områder av åndslivet.

Jeg vil her tillate meg å sitere et lite avsnitt av Poul Madsen fra en artikkel «Hvad ser du?» (Mod Målet», 1981, nr. 7, s. 13): «Når mange kristne i dag ønsker at sangen skal være lett, at forkynnelsen

skal være lett, at alle kristelige bøker skal være lette, mon det da ikke var tid til å spørre, om de selv er for lette og tar alle ting for lett? Jeg synes at kristenhetens fare i dag ikke er, at evangeliet gjøres for tungt, men det gjøres for lett, så lett at det slett ingen vekt har.

Det forekommer meg at følgen av denne letthet er, at mange kristne aldri blir modne verken åndelig eller menneskelig. Man kan ikke utvikle seg, hvis alt skal være lett. Uten utfordringer ingen utvikling.

Kan det være riktig at mangfoldige voksne mennesker gjerne oppfører seg ved kristelige møter, som om de var barn? Er det ikke for lett, alt for lett? Kan det være riktig, at voksne mennesker synger de samme tynne, innholdsløse og lette kor til så lette melodier og i tillegg hevder at det er Den Hellige Ånd som inspirerer til dette?---

Gleden i Gud er derfor alt annet enn lett og overfladisk, langt mere enn en stemning ved en fotballkamp. Alt dette må prege kristen sang. Hvis den ligner verdens sang, har den mistet sitt salt og sin vekt».

Jeg tror at disse ord av Poul Madsen kan gi oss mye å tenke på. Det er typisk hva en kristen ungdomsleder nylig sa: «Vi må være åpne for alt nytt - også når det gjelder sang og musikk». Denne holdning er svært vanlig i dag.

For en stor del må vi tilskrive dette vår media-tidsalder og kontakten med strømninger fra USA, som vel må sies å være bakgrunnen for den moderne rytmiske musikk.

I møte med denne musikk (ten-sing, gospel, pop, rock, o.s.v.), har ikke veiledningen fra kristne ledere vært tilstrekkelig. En har ikke kunne analysere musikken og sett at den representerer nedbrytende krefter som gjør noe med det enkelte menneske når denne musikk får prege ens livssituasjon - ja, blir en del av den kristne virksomhet.

Mye kaller seg «kristent» i dag, men det garanterer absolutt ingen ting! Jeg kan ikke se det annerledes enn at «kristen» popmusikk eller «kristen» moderne, rytmisk musikk rett og slett blir en selvmotsigelse. (Men dette vil jeg begrunne nærmere i et senere kapittel.)

Foreløpig vil jeg bare slutte meg til en uttalelse av Ole Ledang: «--- Det er en skam at vi som har fått overlevert den edleste musikken, reformasjonssalmene fra Luther, vekkelssanger med folketonen og andre melodier, Bachs himmelstrebende musikk, går hen og kopierer verden. Salmesangen er blitt landflyktig mellom oss. Vi fyller på med annet» .

Endetidsperspektivet

Det går mot avslutningen av denne tidsalder og det medfører en skjerping av åndskampen ([2. Tess. 2,3 ff.](#)). Det nærmer seg tiden da Jesus skal komme igjen. I Matt. 24 taler Jesus om begivenheter som skal skje i verden i endetiden. Vi hører her om krig, rykter om krig, trengsler, forfølgelser, store tegn og under som skal gjøres av Antikrist og hans profeter - og som fører frem til det punkt da Menneskesønnens tegn skal vise seg på himmelen. Det er alt sammen alvorlige ting.

Men det mest alvorlige taler Jesus om i [Matt. 25](#) - lignelsen om de ti jomfruer. «*Da skal himlenes rike være å ligne med ti jomfruer som tok sine lamper og gikk ut for å møte brudgommen*» (Matt. 25,1).

Her taler Jesus om tilstanden blant de kristne. Jomfruene er et bilde på dem som har skilt seg ut fra verden. Det er dem som bekjenner seg som kristne, de har sine lamper. Og de har kanskje vært omvendt til Gud for den saks skyld. Det står at fem av dem var dårlige. Men legg merke til at «da brudgommen gav seg tid, slumret de alle inn og sov» (v.5). Det er søvnens tider over Guds folk når det nærmer seg Jesu gjenkomst. (...)

I forbindelse med ende tiden uttaler Øivind Andersen i et intervju i «Utsyn» (21. juni 1981) blant annet følgende: «De kristne blir så lik verden, og de ting som er typisk for verden siger mer eller mindre inn i kristne forsamlinger. Vi kan for eksempel nevne moderne musikk. Mange av de kristne

ser ikke noe galt i dette, for **den som sover vet ikke hva som foregår omkring ham**».

I det samme intervju sier Øivind Andersen videre: «En kjent forkynner beklaget seg og sa at han trodde en av de store hindringer for vekkelse i dag, det er den nye, moderne musikk som mange er så opptatt av. Han kom tidligere fra et underholdningsmiljø, så han vet hva slik musikk inneholder».

Jeg vil nå prøve å oppsummere mitt anliggende i dette kapittel.

Jeg tror at den egentlige grunnen til «krisen» i sang og musikk innen det kristne arbeid i dag er frafallet fra Guds ord, Den Hellige Skrift. Derpå følger den tiltagende verdsliggjøring og avstand fra Jesus. Mange kjenner et behov for en erstatning.

For når en er kommet på avstand fra Ordet og fra Jesus, må en ha noe i tillegg. Det er med andre ord en åndskrise vi er vitne til.

Jeg er redd for at det er mange, mange unge i dag «som er med» i kristne forsamlinger og kristen virksomhet uten å ha liv i Gud, uten å være gjenfødt og frigjort ved evangeliet. Her er det nærliggende å minne om [Joh. 8,31](#) ff.

Denne gruppe unge har det ikke lett. Og de vil tiltrekkes av moderne rytmisk musikk. Men den store fare er at disse også trekker med seg ærlige og gudfryktige unge

Hvordan komme ut av krisen? Det må bli det samme det som alltid må til i en åndskrise. En sann omvendelse til Gud, ja, en gudgitt vekkelse. For Satan prøver å dreie det hele bort fra det sentrale og Den Sentrale, nemlig «*Jesus Kristus og ham korsfestet*» ([1. Kor. 2,2](#)). Vi må tilbake til utgangspunktet. Vi må stille det enkle spørsmål: Hva er det som gjør en person til en kristen?

Dypest sett tror jeg vi må rette søkelyset mot forkynnelsen. Jeg siterer litt fra et foredrag av Tore Tungland om forkynnelsen før og nå:

«Karakteristisk for forkynnelsen i dag er at den alltid gir tilhørerne noe å bestille. De blir alltid opptatt med noe de skal gjøre, noe de skal være eller noe Gud må gi dem. De eldre forkynnere, derimot, talte slik at når en satt og hørte på dem så mistet vi enhver tro på at det var håp for oss å bli frelst. Vi ble totalt avkledd. Vi gikk fortapt under talerstolen. Men når evangeliets lys skinte, fikk en se at en hadde det evige liv i Jesus, en var ikledd Kristi fullkomne rettferdighet, det var frelse for syndere».

(Her noe fritt gjengitt etter Tore Tungland).

(Uddrag af afsnit 1 fra "Hyrdekallet i kristen sang og musik" Nico Forlag 1982 - af Dag Risdal - Shafan 20-01-12)